

# Refleksiji ob »Gotof je!«

Besedili sta nastali v času tretje mariborske vstaje, ki je bila 3. decembra 2012. Podobno kot druga mariborska vstaja se je tudi ta končala s solzivcem in, kot so poudarjali mediji in policija, lovljenjem »nasilnežev«. Prvo besedilo je nastalo na prošnjo ljudi, ki so želeli tujini pojasniti, kaj in zakaj se dogaja Gotof je! Žal je bilo predolgo, da bi ga tuji mediji objavili v celoti. V poskusih odgovorov so bili uporabljeni le drobci mojih refleksij, ki so jih predvsem dobre angleščine vešči državljanke in državljani posredovali nekaterim vodilnim globalnim medijem, ki pa so poročali o Gotof je! in širitvi vstaje iz Maribora po vsej državi zelo pavšalno, večinoma sklicujoč se na trenutni vladi naklonjene medije ali na interpretacije same vlade o dogajanju v državi.

Drugo besedilo je nastalo po tretji vstaji. Izhodišče zanj so bile predvidljive taktike trenutne mestne oblasti. Tako vladajoči kot t. i. opozicija si namreč še naprej prizadevajo, da bi ostali bratje v kleptokraciji, kar seveda nam, ljudstvu, zavijajo v najlepši darilni ovoj. Poslano je bilo vodilnemu regionalnemu tiskanemu mediju in do zdaj, ko pišem ta uvodni pojasnjevalni del (13. decembra 2012 ob 5.15 zjutraj), še ni bilo objavljeno.

Po vsem skupaj in ob vsem skupaj ter predvsem, ko je vsega preveč, se zmeraj zatečem k literaturi. Pravkar končujem branje romana *Taksim* Andrzeja Stasiuka (Študentska založba, 2012). V njem ta vodilni sodobni poljski prozaist in esejist, med drugim tudi nagradenec Vilenice, zelo lirično opisuje ne drugo, ampak tretjo Evropo. Evropo obrobja, Evropo, ki ji je namenjena periferija ter potrošniško uživanje na eni strani v zahodnoevropskem blagu iz tretje roke, blagu, ki je že dodobra patinirano, razcefrano, obrabljeno, na drugi strani pa še v plastik-fantastik mariniranimi neuporabno uporabnimi izdelki po »ugodni ceni« s Kitajske. Gre za deindustrializirano, posttranzicijsko Evropo mafijske primarne akumulacije kapitala, ki se razteza od zabitih vasi Poljske in se širi do Trga Taksim. Evropo, katere del postajamo tudi mi. Daljši citat iz tega dela lepo opiše tudi naše zagate:

Danes hočejo vsi vedeti, kako je bilo v resnici, ker se bojijo. Razumeš? V nič ne verjamejo in bi radi poznali resnico. Namreč, kdo jih je nategnil. Nihče jim ni nič povedal. Povoženi

brez svarila. Najprej je bilo vse na videz, potem pa brez svarila zares. Rusi so šli in na njihovo mesto ni prišel nihče. Štekaš? In nikogar več ne bo. Vsaj do takrat ne, ko se bodo pojavili Kitajci. Oni pa niso nikdar znali živeti sami, niso znali izbirati in so se odvadili tega, da lahko izbereš slabo. Zdaj so kot stari otroci in se ne bodo naučili ničesar več. Sicer pa, česa bi se lahko naučili? Da lahko gredo u pičko materino? Da so v resnici oni sami ti v suženjstvo zakleti, vendar morajo enostavno odjebati ali pa sedeti tiho, ker ne bo o njih nihče več pel pesmi. Kdo bi se hotel tega učiti ... (Stasiuk, 2012: 62)

## Pismo tuji prijateljici/prijatelju: »Gotof je!« ali kaj se res dogaja v Sloveniji

Številni tuji mediji v grobem in dokaj površno ali celo napačno informirajo o trenutnem dogajanju v Sloveniji. Upora državljanek in državljanov ne prikazujejo v pravi luči. To lahko celo poskušam razumeti. Smo majhni in tako po obsegu ekonomije kot tudi za regionalne, kaj šele globalne, posledice upora ne pretirano velika nevarnost. Kar pa seveda ne pomeni, da si ne želimo, da gre v svet objektivnejše poročilo o dogajanju. V nadaljevanju bom poskušal na kratko povedati, za kaj pravzaprav gre.

### Kje sploh je Slovenija ter kdo in kakšni sploh so njeni državljani in državljanke?

Vem, morda se komu od vas zdi takšen začetek *2much*. Saj obvladamo geografijo, boste rekli. OK, pokažite mi na hitro, v dveh sekundah na zemljevidu sveta, kje smo. Ni tako zelo preprosto, a ne? Po obsegu smo majhna država z nekaj več kot 20.000 kvadratnimi kilometri in nekaj več kot dvema milijonoma prebivalcev na stičišču Sredozemlja, srednje Evrope, Balkana in Panonske nižine. Na geostrateškem območju, kjer so se v zgodovini že od starega Rima naprej premikali imperijalci. Naš nacionalni mit je, da smo obstali, ker nas je pokonci držala kultura. Sam se bolj nagibam k razlagi obstanka s pomočjo t.i. paradigme tunel efekt. Preprosto povedano, psi lajejo, karavne gredo dalje, naši predniki, bogaboječe in s strahom ter k tlem upognjenim pogledom upajo, da ne bo najhujše ter poskušajo na tem lepem, geomorfološko in biotsko pestrem koščku Evrope preživeti. Nimamo kakšnih, za globalni kapitalizem pomembnih surovin. Nismo z nafto bogata Norveška. Živimo zgolj na križišču poti.

Iz etnije smo se v narod počasi prebudili po pomladi narodov v drugi polovici 19. st. Prebujanje je potekalo večinoma z odporom proti germanizacijskim težnjam bližnje velike nacije ter v manjšem delu proti italijanskim težnjam v primorskem delu. Zamudniško prebujanje ter stoletja bivanja pod tujim gospodarjem, ki smo mu pokorni služabniki, je tudi del našega značaja. V procesu približevanja Evropi so nas opisovali kot pridne in delavne, zanesljive. Med seboj smo radi sprti. Ko me v tujini vprašajo o moderni Sloveniji, je moj najkrajši odgovor: »Smo ne pretirano velika disfunkcionalna družina, večinoma sprta med seboj, a se nekako prenašamo, saj nimamo druge izbire.« Skupaj stopimo, kadar nas kdo ali kaj hoče uničiti. Včasih naravna ujma, včasih tujec, gospodar brez empatije.

Drugo je bil vzrok za eno lepših zgodb v zgodovini naroda, za partizanski upor proti fašizmu med drugo svetovno vojno. A smo tudi ta boj nekoliko zašuštrali. Eni, bolj gospodarja boječi, so se priklonili okupatorju, pragmatično misleč, da bodo počakali, kaj bo. Ta razkol, ki je obstajal že v procesu oblikovanja modernega naroda v razhajanjih med liberalnim in katoliškim delom,

smo med drugo svetovno vojno in po njej izkoristili za sočasno državljansko vojno, ki je še vedno nezaceljena travma ter kot taka novi generator delitve na njihove in naše ter na leve in desne v poosamosvojitvenih časih. Iz naroda v nacijo smo se delno prelevili v času obeh Jugoslavij, dokončno pa šele leta 1991. To je ozadje, ki ga nujno morate poznati, če nas želite razumeti.

## Ozadje upora ali vsaka tranzicija na novo meša karte

Ob razpadanju socialistične Jugoslavije, ki se je v Sloveniji razmeroma mirno odvijalo po t. i. deset-dnevni vojni, je podobno kot v večini tranzicijskih postsocialističnih držav prišlo do sprememb fizionomij družbene moči. Začele so se oblikovati nove politične in ekonomske elite, katerih cilj je bil nadzor nad primarno akumulacijo kapitala. V Sloveniji, ki je bila v Jugoslaviji po večini ekonomskih kazalcev najbolj razvita republika, so v začetnem obdobju prehoda v samostojnost primarno akumulacijo kapitala obvladovala še t. i. prenoviteljske komunistične politične elite in stari direktorji, socialistični menedžerji.

Ti se zaradi odprtosti meje ter vpetosti vrste podjetij v mednarodne gospodarske tokove niso pretirano razlikovali od upravljalcev podjetij na Zahodu. Kolaps Jugoslavije je povzročil tudi kolaps številnih dotlej vodilnih niš nacionalne ekonomije, ki so bile vezane pretežno na jugoslovanski trg in pogosto tudi tehnološko zastarele. A znanje gospodarske elite in tudi razmeroma dobro razvita industrija v svetovni konjunkturi sta nam omogočila dokaj uspešno gospodarsko transformacijo. Zasluge za uspeh imajo tudi prve osamosvojiteljske politične elite, ki niso upoštevale nasvetov doktorjev hitrega prehoda, ki sta jih v nekdanje socialistične države pošiljala IMF in Svetovna banka za razvoj. Nismo se pustili speljati na limanice, zato so nam tudi očitali, da imamo preveč zaprto gospodarstvo.

Ščasoma je stara, zlasti gospodarska elita, postala prestara. Zamenjala jo je nova, a žal pogosto ne prav sposobna elita, ki jo je navrgla negativna politična selekcija kadrov. Zakaj? Smo majhna družba, karte so se mešale na novo, primarna akumulacija kapitala pa je pri nas potekala skozi državo, skozi njen politični sistem. Uvodoma smo resda imeli poskus šole kapitalizma z vavčerskim delničarstvom. Vsak državljan je dobil *bianco* delnico, ki jo je bolj ali manj uspešno pretopil v deleže podjetij ali skladov PID. Tisti, ki so imeli srečo s prvim, so te delnice, če so bile kaj vredne, prehitro prodali za dvig osebnega standarda (nov avto, nova fasada na hiši ipd.), druge pa so v pidih z ničvrednimi delnicami hitro iztisnili tako imenovani pidovski baroni.

A časi so bili krasni. Svetovno gospodarstvo je bilo v konjunkturi, mi pa na potrošniškem Zahodu, ki smo si ga vedno želeli. V začetku tega tisočletja so bile karte med levico in desnico na političnogospodarski sceni pomešane. Nekoliko bolje je šlo leviči, a tudi desnica se ni dala. Oboji so vedeli, da je treba plen razdeliti do konca. Z vso silo so se vrgli v to. V tem pogledu se ne razlikujemo zelo od sosednje Hrvaške za časa Tuđmana, ki je sanjal o »Hrvatskoj 100 familija« in je hotel ustvariti sto hrvaških »velikih« kapitalističnih družin.

Kaj se je zgodilo? Slovenija je med letoma 2004 in 2008 postala iz neto upnice do tujine neto dolžnica v vrednosti desetih milijard evrov. Večina tega denarja je bila porabljena za nepremičninske posle, za menedžerske odkupe podjetij in finančne špekulacije v tujini. Zasebni sektor je s podporo politične in bančne elite uporabil državo kot mehanizem za bogatenje. Podjetja so se privatizirala na *puf*, banka je »prijatelju« odobrila kredit, ta pa je za varščino založil tako sprivatizirano podjetje. To se je dogajalo tudi z najuspešnejšimi podjetji, večinoma z modeli menedžerske privatizacije, kar pomeni, da so vodilni lastniško prevzeli podjetje. Seveda so pri tem praviloma pozabili na delavce.

Nato je nastopila kriza, ki je pokvarila igro prerazporeditve kart v, kakor so mislili, zaključnih partijah tranzicijskega pokra. Pretežno domače banke, a tudi nekaj izpostav avstrijskih, italijanskih in francoskih finančnih ustanov, je zgrabila panika in niso privolie v dolgoročno reprogramiranje in nasploh niso imele pretiranega posluha za svoje partnerje. Denar so si sposojale na globalnem trgu, zdaj pa ga morajo vrniti. Obresti rastejo. Posledično je sledil kolaps številnih do pred kratkim trdnih, a kapitalsko prezadolženih podjetij.

Najkrajšo je potegnil gradbeni sektor, ki je oligopolno na račun infrastrukturnega razvoja (predvsem z gradnjo nacionalnega avtocestnega omrežja) ter s pretiranimi cenami dobro živel in v navezi s politično elito pobiral ogromne dobičke. Zdaj ga dobesedno ni več. Brez bank in politične elite se je sesul, implodiral v prah. Delavci so seveda ostali brez zaposlitve.

## Mariborska vstaja Gotof je! – zakaj prav Maribor in kaj sodu izbije dno ali vsi naši (lokalni) šerifi

Maribor, drugo največje slovensko mesto, nekdanji jugoslovanski Manchester, je v tranziciji potegnil najkrajšo. Je mesto z največ stečaji in množičnimi protesti delavcev že v prvi polovici devetdesetih. Razen Zlatoroga, ki je del korporacije Henkel, so vsa večja predosamosvojitvena podjetja šla v stečaj, z njimi pa 30.000 delovnih mest, ki so izginila v nekaj letih. Položaj delno rešuje bližina Avstrije in dnevne delovne migracije ter drobno podjetništvo.

Ko pride obiskovalec v Maribor, se sprehodi le po urejenem avstro-ogrskem centru. Ne gre v druge dele mesta in ne vidi njegove ranjenosti. Ranjeno mesto, globoko v senci prestolnice Ljubljane, z apatičnimi političnimi predhodniki brez rešitev, je naplavilo župana Kanglerja, človeka iz ljudstva, »našega pubeca«. Obljubljal nam je infrastrukturni preboj, veleprojekte, želel je tekmovati s prestolnico, a seveda za to ni imel ne znanja ne finančnih virov. V mestu in regiji je že obstoječim omrežjem primarne tranzicijske akumulacije kapitala dodal še svoje podomrežje, kar je značilno za mreženje na lokalnih, občinskih ravneh pri nas.

Občani so mu dolgo jedli z roke, naš človek, preprost, takšen kot mi, neposreden. Za vse je bila kriva Ljubljana in centralna oblast, čeprav Maribor prepogosto ni dobil sredstev, ker njegova ekipa, zlasti v drugem mandatu, ni bila sposobna sprocesirati prijav in formalnih postopkov. Nekaj intelektualcev v mestu je poskušalo protestirati, opozarjati na votlost te in take populistične zgodbe, a so jih dojemali bolj kot nujno folkloro. Veliko se jih je zavilo v apatijo. Precej pa jih je sodelovalo pri delitvi plena, direktno v politiki ali po ovinkih. Kar nekaj jih je pobegnilo v Ljubljano, kjer se deli veliki denar.

Kangler ni posebnost v slovenski politiki s popolnoma ponesrečeno reformo lokalne samouprave, prej je njen idealen tip. Mimogrede, Slovenija še vedno nima regij na političnosamoupravni ravni. Zakaj? Pisci naše ustave pravijo, da so ta del namenoma napisali ohlapno, ker se tako radi prepiramo. Ustava omenja, da se lahko lokalne skupnosti združujejo, in to je približno vse. Dvajset let razpravljamo o tem, koliko regij naj imamo, in ta debata je tragikomična, saj sega od predlogov o dveh regijah do predlogov o več kot 40 regij. Posledično imamo bolj centralizirano oblast kot v zadnjih dveh desetletjih nekdanje države Jugoslavije. Število občin nam je v petnajstih letih naraslo za skoraj štirikrat in zdaj jih imamo že več kot 200. Redistribucija denarja, namenjena lokalnemu razvoju, se deli na nacionalni politični ravni, saj le nekaj mestnih občin neposredno »ustvari« več kot 50 odstotkov priliva v občinske proračune. Župani, ki želijo denar, morajo biti pri koritu, zato so bili pogosto tudi poslanci v Državnem zboru. Čeprav je pravna stroka opozarjala, da je, blago rečeno, nenavadno, da ista oseba na nacionalni

ravni sprejema zakone, na lokalni jih pa izvaja, je bilo tako podvajanje funkcij prepovedano šele pred kratkim.

Preplet nacionalnih političnoekonomskih elit z regionalnimi in lokalnimi vodi družbo v kleptokratski model tranzicije in ekonomije. Državljeni in državljanke smo to predolgo tolerirali. Logika gre nekako takole: tako ali tako vsi politiki kradejo, to se ve, takšni pač so, izbiramo med tistimi, ki so naši in naredijo malo manj škode, kradejo malo manj ali pa, če že kradejo, tudi kaj naredijo za mesto. Nekaj, kar bi moralo veljati za hudo anomalijo v demokratični pravni državi, postane *the name of the game*. Ob rušenju starih prenovljenih političnih elit je prišlo na lokalnih ravneh do vznika populizma, do šarlatanskih igralcev, ki rišejo množici sanje o lepem novem svetu. Čas so kupovali z nekaj fascinijskimi vložki v mesta in kraje, kakšno novo fasado, nakupovalnim centrom, malo asfalta.

Številni so v sodnih postopkih, a ti zastarajo ali pa se vlečejo kot jara kača. Ni tako malo županov, ki se jim dokazujejo malverzacije in korupcija hkrati v več kot desetih procesih, a očiščenja in katarze v smeri pravne države ni. Naši župani so šerifi na divjem zahodu in mi smo njihovi indijanci. Občine so vedno bolj zadolžene, a kleptokracija cveti naprej. Nimamo niti ustrezne zakonske podlage, da bi jih legalno odstranili, ko izgubijo legitimnost zaradi svoje kleptokracije.

S krizo, ki na predčasnih volitvah in po političnih rošadah na oblast pripelje desnico (levica je hotela izvajati varčevalno reformo od leta 2008, a jim je to desnica v opoziciji, zagledana sama vase, onemogočala), se zadeve le še stopnjujejo. Naša izvršilna oblast je lakaj, posluša nasvete EU-ideologije varčevanja na najbolj butast način. Reže v socialo, zdravstvo, šolstvo, raziskovanje, univerzo, kulturo. Meče pasje bombice državljanom in nas deli na lenuhe iz javnega sektorja in delavce v »realnem sektorju«, a tudi ti »delajo premalo produktivno«, saj so »predragi«. Z mladino in njenimi problemi se nihče ne ukvarja. Slišana in uvožena zgodba iz Evrope. Državljeni in državljanke smo zanje pač nekakšna klobasa, ki jo naši špar-politični in t. i. »reformisti« režejo, kakor jim zljubi. Ker je kriza čedalje hujša, se čedalje bolj prerivajo med seboj, kdo bo kaj zasedel, kdo bo kam spravil svoje otroke. Tudi nepotizem gre po politični liniji. Naši otroci so brez prihodnosti, brez zaposlitve, hkrati pa beremo, kje so z izigravanjem razpisov zaposlili premierovo hčerko, ki je bila med 1000 kandidati izbrana za delovno mesto. Zato počí, zato državljanski upor!

V Mariboru, ki je mimogrede letos evropska prestolnica kulture, je povod za vstajo postaviteljev radarjev. Seveda je treba v mestu urediti promet, a ne na tak način. Gre za *join-venture* med občino in podjetjem Iskra Sistemi. Prvotno načrtovana naložba v vrednosti od 5 do 6 milijonov evrov na koncu zleze do 30 milijonov evrov, kar v Sloveniji ni tako redek pojav pri finančnem načrtovanju naložb.

Zakaj so ljudje znoreli? Ker so izvedeli, da se po pogodbi investicija polni iz glob za prehitro vožnjo. Kar 92 odstotkov tako zbranega denarja naj bi šlo v podjetje in le osem odstotkov v občinski proračun. Na Zahodu, s katerim se tako radi primerjamo, je pri takih oblikah javno-zasebnega partnerstva po navadi prav obratno. Vse to se nagrmaadi na stare županove grehe. Ob dejstvu, da je bil Maribor izbran za zimsko univerzijado, a jo je v zadnjem trenutku odpovedal zaradi finančnih in infrastrukturnih razlogov, zaradi česar je Evropska študentska športna zveza zahtevala nekajmilijonsko povračilo nastale škode; ob dejstvu, da je občina najela deset milijonov evrov kredita, ki naj bi ga porabili za nove infrastrukturne naložbe, a so ga porabili za fugiranje lukenj v proračunu, imajo občanke in občani župana in njegove kamarile dovolj.

Ob aferi z radarji, ki jih občani demolirajo, zažigajo, pa je olje na ogenj prilila še županova kandidatura za Državni svet. Gre za drugi dom parlamenta s pravico zakonodajnega veta, v

katerem lokalne interese zastopa 22 svetnikov od 40. Odkar župani ne morejo biti več poslanci v Državnem zboru, vidijo v Državnem svetu svojo priložnost za delovanje. Župan Maribora, ki je že v vrsti sodnih procesov, želi s tem pridobiti imuniteto svetnika, čemur se uprejo meščanke in meščani. Ob elektorskem glasovanju pred mestno hišo je protestirala tisočglava množica in zahtevala njegov odstop, a to elektorjev ni prepričalo in ga izvolijo za svetnika.

To je bila kepa, ki je sprožila plaz. Pred tem so sicer bili protesti proti varčevalni politiki v Ljubljani, a tokrat je bilo drugače, saj je Maribor veliko bolj obubožano in ranjeno mesto. To je bil trenutek, ko je državljkam in državljanom prekipelo. Zakaj? Najprej, v Mariboru se je na mirnem protestu z zahtevo po odstopu župana, na t. i. drugi mariborski vstaji 26. novembra 2012, zbralo skoraj 10.000 protestirajočih, z odločitvijo slovenskega političnega vrha pa so na protestnike poslali policijo. Ta nas zasuje s solzivcem, nadzira s helikopterjem, razžene, lovi po mestu s specialci, zapira in pretepa ljudi, mirno protestirajoče šprica s poper-spreji (glej: [http://en.wikipedia.org/wiki/2012\\_Maribor\\_protests](http://en.wikipedia.org/wiki/2012_Maribor_protests), 6. januar 2013). Maribor postane testni poligon zastraševanja državljk in državljanov, a se nora odločitev premiera, ki živi v slonokoščnem stolpu strahu lastnega konca, ne izide. Ogorčenje raste, dobesedno pretepeno ljudstvo vstaja. Končno se zbudimo. Naš bes in nemoč sta sproščena. Gotofi so!

## Kaj protestniki v resnici želimo?

Ko razmišljam o dogodkih, ki so se odvrteli v zadnjem tednu in v katere sem se vpel kot ogorčeni državljan, ki je pogoltnil konkretno dozo solzivca, se spomnim na barona Münchhausna. V eni od zgodb zatava v močvirje in se začne pogrezati v živi pesek/blato. Kako se reši? Preprosto! Sam sebe prime za ušesa in se izvleče ven. To moramo narediti tudi mi in to si v resnici protestnice in protestniki želimo! Da naš gnev, naš bes, to, da smo s pasivizacijo, s tem, da smo privolili, da je politika nekakšen resničnostni šov, kjer med barabami izbiramo pač neke kleptokratske pajace po trenutni populistični všečnosti, preide v pozitivno agendo, v našo novo zgodbo nekleptokratske Slovenije.

Povleči se moramo za ušesa, da bo bolelo! Da bomo končno dojeli, da socialna država ni resničnostni šov, kjer gledamo pajace in si mislimo, »ma, saj so vsi enaki, vsi nam kradejo, bom volil 'unega', ki krade malo manj ali 'unega', ki še kaj naredi za nas«. Da se zavemo, da smo sami krivi za to, kar imamo, ker smo tolerirali kleptokracijo! V prehodnem obdobju potrebujemo tudi vlade neomadževanih na nacionalni in lokalnih ravneh. Zakaj? Ker bodo drugače navalili nazaj prefarbani stari politični mojstri z že razvitim omrežjem in dokončali tranzicijsko konsolidacijo primarne akumulacije kapitala, ki je, kar upam, da vam je iz povedanega jasno, pri nas poteka pod roko države oz. političnih elit.

Kaj si v resnici želimo, jasno pove naša ustava. Hočemo predvsem, da se uveljavijo njeni prvi trije členi, ki pravijo takole:

### 1. člen

Slovenija je demokratična republika.

### 2. člen

Slovenija je pravna in socialna država.

### 3. člen

Slovenija je država vseh svojih državljanek in državljanov, ki temelji na trajni in neodtujljivi pravici slovenskega naroda do samoodločbe.

V Sloveniji ima oblast ljudstvo. Državljanke in državljani jo izvršujejo neposredno in z volitvami, po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno. (Ur. l. št. 33/1991)

Seveda ne gre zgolj za te tri člene, a vseeno so bistvo našega upora. Zavedamo se, da smo med seboj raznoliki in različni, da bo pri pisanju nove agende prihajalo do konfliktov, ki pa jih moramo odpirati ter strпно reševati.

Slovenija po vrsti kazalcev ni v tako slabem položaju kot številne evropske države. Slovenija si želi islandsko in ne irsko ali grško reševanje zgodbe. Vem, to številnim globalnim voditeljem ne bo všeč, a to je njihov, ne naš problem. Naš veliki pisatelj Ivan Cankar je v drami Hlapci napisal: »Narod si bo pisal sodbo sam; ne frak mu je ne bo in ne talar!« To zdaj hočemo. Sami si hočemo priboriti nazaj pravno, demokratično in socialno državo, da ne bomo več hlapci ne domačih ne tujih samooklicanih političnih elit brez legitimite.

Potrebujemo pa čas, da se nam glave in ušesa ohladijo ter da se dogovorimo o novih zgodbah, novih agendah. Drugače nas čaka samo še večje razočaranje in še bolj nasilen drugi val protestov. Upam, da sem ti, draga tujka, dragi tujec, zadovoljivo in objektivno pojasnil, za kaj gre. Mi gremo strпно naprej!

## O očiščenju in pomlajenju ali kakšne volitve potrebuje Maribor?

Kar sem predvideval ter že večkrat izjavil in zapisal v zadnjem času, se dogaja. Politična elita, ki je pravzaprav le še elita sama sebi, pospešuje predvidljive taktike znotraj okvira mogočih strategij.

O čem govorim? Moja draga mi pravi, da ljudje ne razumejo izrazov, kot je kleptokracija, primarna akumulacija kapitala ipd. OK, izjemoma bom povedal preprosto, čeprav upam, da mi to v prihodnje ne bo treba. Zakaj? Ker preproščina pogosto vodi v ceneni populizem. Ker državljanke in državljani niso neinteligentni, kot nam radi govorijo naši politiki, ki jih ne razumemo v njihovi »dobronamernosti«. Ne, smo le nekoliko otopeli in se prebujamo ter mislimo sedanjost in bodočo družbo. Nazaj k temi.

Politiki, tako levi kot desni, (kar je, mimogrede, zanje bolj modni dodatek oziroma stilski izziv kot pa pozitivna agenda) nas zavzeto svariijo pred nevarnostjo »izgredov«, pred »nestrpnosti«, pred »nasiljem«. To počnejo predvsem zaradi svojih interesov. Zakaj? Zato, da bi se malo prefarbali, koga prisilili v (pol)odstop, vrgli naprej kakšno novo mlado ime (»Vidite, po novem skrbimo tudi za mlade!«), se morda malo razcepili in se nato združili v koaliciji, da bi lahko še nadaljevali in zaključili to, kar ljudstvo preprosto imenuje kraja. Da bi dokončali spreminjanje nekoč družbenega premoženja v njihove zasebne posesti. Posesti v obliki družb z omejeno odgovornostjo.

Za to preprosto gre. Njihove taktike so več kot prozorne. V tem se t. i. levica in desnica med seboj ne razlikuje zelo. Desni, ki so sicer še na oblasti, se najprej vedejo kot triletnik, zasačen s prsti v kozarcu marmelade, ki se mu cedi tudi iz ust. Za vse smo krivi drugi! Enkrat državljanke in državljani kar počez, drugič vzgoja in izobraževanje, tretjič mediji, četrtič pa se pokaže s prstom na konkretno osebo (npr. na sindikalista v vzgoji in izobraževanju). A drugače od malčka gredo še naprej. Dolivajo olje na ogenj predvsem s svojim nestrpnim govorom, ki izraža tudi njihovo nemoč in neznanje pri reševanju konkretnih težav. Levica, ki si pripisuje večjo empatičnost ter višje intelektualne sposobnosti, se v tej igri brati s prvimi. Najprej leporeči



z veliko koalicijo, narodno enotnostjo, potem provocira s predčasnimi volitvami. Pričakovano, predvidljivo, že videno! Tako početje slovenske politične oligarhije je lepo strnil politolog Žiga Vodovnik: »Tisti, ki so pričakovali, da se bo val protestov končal z odstopom mariborskega župana, niso dobro razumeli, za kaj sploh gre.«

To vemo. Toda kakšno zvezo ima to z Mariborom? Še kako jo ima! Župan je končno napovedal odstop, ki nam ga bo podaril na silvestrovo. Ta odstop bo sicer polodstop, saj bo še naprej ostal svetnik v Državnem svetu ter s tem ohranil imuniteto. V medijih nam je predsednik občinske volilne komisije Branko Reisman razložil, da bi nadomestne županske volitve lahko bile marca, mandat novo izvoljenega župana ali županje (ne pozabimo tudi na to možnost oziroma čas bi že bil, se vam ne zdi, someščanke in someščani?) pa bi trajal do konca leta 2014. V primeru, je dodal Resman, »da bi odstopili tudi mestni svetniki, bi lahko volitve izpeljali istega dne«. Za odstop mestnega sveta bi moralo glasovati 23 svetnic in svetnikov. Vendar, kot ugotavljajo mediji, je to malo verjetno, saj si svetniki in svetnice sebi ne bodo vzeli komoditete ter, verjetno, predvsem soudeležbe pri primarni akumulaciji kapitala na ravni Mestne občine Maribor.

Ob tem pa Resman še doda: »Če se razpusti tudi mestni svet, bi lahko vlada imenovala začasnega upravitelja Mestne občine Maribor.« S tem scenarijem se gotovo večina meščank in meščanov, občank in občanov ne strinja. Saj ta vlada, pa tudi večina vlad pred njo, ni imela skoraj nikakršnega posluha za Maribor. Vlade niso dojele, da je Maribor drugi obraz slovenske »zgodbice o uspehu«. Obraz, ki ga po navadi ta ista oblast ni hotela videti.

Trenutna opozicija v občinskem svetu se, pričakovano seveda, posipa s pepelom. Tako npr. profesor Križman pravi: »Tudi mi kot mestni svetniki moramo prevzeti odgovornost in odstopiti.« Vendar hitro doda, da bi se lahko zaradi tega vsaj za eno leto ustavili vsi večji občinski projekti, ki jih potrjuje mestni svet. Pri tem se lahko kot občan le kislo nasmehnem in vprašam, kje te naše svetnice in svetniki živijo? Kaj ne vidijo, da so se večji občinski projekti že ustavili in sfizili?

Pred nami je torej vprašanje, kakšne volitve potrebuje Maribor in kako (zelo) hitro jih potrebujemo. Več kot očitno je, da je nezaupanje v mestno politično »elito« prešlo točko, ko bi ta še imela naše vsaj minimalno zaupanje oziroma legitimiteto za nadaljnje delo. Občanke in občani jim sporočamo, da si želimo speči to hobotnico, da želimo očiščenje Mestne občine Maribor širšega kroga kompromitiranih ljudi, ki so s svojo soudeležbo ali s tihim strinjanjem pripeljali to mesto in občino v položaj, v katerem je. Kaj potrebujemo?

Potrebujemo nove pobude, nove liste, ki bodo mesto popeljali na pot, ki si jo želi večina občank in občanov. Seveda si pri tem ne delajmo iluzij. Gre za velike premike v politični kulturi, ki so pred nami. Ne bomo jih zmogli s figo v žepu ter površnim delovanjem ali letargičnim pristopom »kaj pa mene briga, saj so vsi enaki«. Potrebujemo prehodno obdobje, v katerem bo treba opraviti revizijo finančnega stanja in tudi razvojnih politik občine. Iz omar nam bodo še naprej padali okostnjaki in bojim se, da smo finančno še v slabšem položaju, kot se prikazuje. Potrebujemo kompetentno prehodno vodstvo naše občine, lahko ga imenujemo tehnično, ki pa mora razvojno razmišljati vsaj srednjeročno. Tako »tehnično vlado Mestne občine Maribor« si moramo izbrati prebivalke in prebivalci sami, ne dovolimo, da nam jo določi vlada Republike Slovenije!

Potrebujemo pa tudi počasne predčasne volitve. Zakaj? Ker je treba upor, ki je prerastel v vstajo, preoblikovati v politike in dobro voljo večine pa preleviti v konkretne razvojne pobude, v liste občank in občanov. Iz gibanja Gotof je! morajo iziti nove politike soupravljanja mesta. Pri tem ne smemo pretirano hiteti, saj nas bodo drugače poskušali prehiteti s še večjo mero populizma na prvo žogo stari prijatelji iz hobotnice, prebarvani v nove barve.



Vzemimo si čas za pogovore o tem, kam in kako si želimo z našim Mariborom. Oblikujmo razvojne programe, odpirajmo konflikte, ki bodo pri teh pogledih nastajali, in jih strpno rešujemo. Na samih predčasnih volitvah, pa predlagam, da upoštevamo nasvet moje nekdanje profesorice in someščanke, da končno začnemo voliti tiste, ki bodo kaj naredili, ne pa tistih, ki se nam zdijo »fajn«. »Fajn« na oko ali pa »fajn«, ker nam tako lepo pripovedujejo pravlјice, za katere vemo, da so neuresničljive.

Dobro jutro, Maribor!

Ključne besede: okoljsko zanikanje, okoljska filozofija, okoljska etika.

*Tomaž Grušovnik je višji predavatelj na Fakulteti za humanistične študije in Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem. Bil je Fulbrightov štipendist na Univerzi Nove Mehike in gostujoči predavatelj na Centru za razvoj in okolje Univerze v Oslu. Lani je za svojo monografijo s področja okoljske etike z naslovom Odtenki zelene prejel nagrado Glasnik znanosti 2012. (tomaz.grusovnik@zrs.upr.si)*

176–178 Suzana Tratnik

### AntiFa seminar v Lezbični četrti

Avtorica prepleta osebno aktivistično zgodovino in porajanje gejevske, feministične in lezbične iniciative v osemdesetih v Ljubljani. Tako kot so nanjo vplivale izkušnje mednarodnega lezbičnega gibanja in specifična lezbična situacija v okviru socialistične Jugoslavije, je tudi samo lezbično gibanje v Sloveniji pogosto nihalo med svojimi naravnimi zavezniki: feministkami in geji. Slednjič se je osamosvojilo v Lezbično sekcijo LL pri Društvu Škuc, v okviru Metelkove mesta pa vodi lezbični klub Monokel. Od nastanka lezbične skupine leta 1987 je ta v 25-ih letih razvila bogato infrastrukturo programov, dejavnosti in prostorov.

Ključne besede: alternativna scena, gejevsko gibanje, feministična iniciativa, mednarodna lezbična konferenca, lezbijke tretjega sveta, lezbična raznolikost in konflikti, lezbični zavezniki, lezbično gibanje v Sloveniji, Metelkovo mesto.

*Suzana Tratnik je magistrica antropologije spolov. Je pisateljica, prevajalka, publicistka in lezbična aktivistka, ki živi in dela v Ljubljani. (suzana.tratnik@mail.ljudmila.org)*

179–183 Nataša Sukič

### Petindvajset let lezbične sekcije LL

Avtorica v prispevku oriše nastanek in zgodovino prve aktivistične lezbične skupine v vzhodni Evropi in nekdanji Jugoslaviji Škuc LL. Skupina s svojimi kulturno in politično angažiranimi projekti že petindvajset let napada diaspore lesbofobije in homofobije ter socializira družbo v ideale razsvetljenske, vključujoče, solidarne in egalitarne družbe. Avtorica v besedilu prepleta osebno aktivistično zgodovino in razvoj lezbičnega gibanja, od prve iniciative v alternativnih osemdesetih letih prejšnjega stoletja v Ljubljani pa vse do danes.

Ključne besede: alternativna scena v osemdesetih, lezbično in gejevsko gibanje, festival Magnus, lezbofobija, homofobija, razsvetljenjska družba, demokratizacija družbe, medijske podobe homoseksualnosti, festival Lezbična četrt.

*Nataša Sukič je diplomirana inženirka elektrotehnike. Je pisateljica, publicistka, didžejka in lezbična aktivistka, ki živi in dela v Ljubljani. (sukicnatas@mail.ljudmila.org)*

185–193 Franc Trček

### Refleksiji ob »Gotof je!«

Prispevek združuje besedili, ki sta nastali v času tretje mariborske vstaje leta 2012. V prvem avtor pojasni imaginarnemu tujcu, zakaj se je v Marboru zgodil vstaja Gotof je!. Pri tem izhaja iz koncepta primarne akumulacije kapitala, ki je značilna za večino tranzicij, ter iz neuspešne reforme lokalne samouprave v Slovenije, katere posledice so lokalni šerifi. V drugem besedilu pa poskuša skozi analizo dogajanja v mestni politiki odgovoriti na vprašanje, kakšne volitve potrebuje Maribor.

Pri obeh besedilih gre za sprotno analizo, za teorijo v praksi. Ta je, ker jo praksa seveda prehiteva, šibka. Avtor v tem vidi njeno prednost, ne slabost, saj ne poplazuje tam, kjer še ni mogoče.

Ključne besede: šibka teorija, mariborska vstaja, primarna akumulacija kapitala, tranzicija, reforma lokalne samouprave, Gotof je!

*Franc Trček je aktiven član gibanja Gotof si!, prebivalec Maribora in analitični sociolog, ki se ukvarja z družbeno-prostorskimi razvojnimi izzivi in še zlasti z lokalnim in regionalnim razvojem, sociologijo arhitekture, sociologijo kibernetskega prostora in balkanskimi študijami. (franc.trcek@guest.arnes.si)*

194–197 Klemen Ploštajner

### Vednost mora biti zavezana emancipaciji

Pripravek je krajši razmislek o mestu vednosti in vlogi intelektualcev v sodobni družbi znanja, ki vednost vse bolj podreja logiki blaga in produkcije. S tem so bili subjekti, za katere se predpostavlja, da vedo, in njihovi produkti (znanje) popolnoma potopljani v mehanizme dominacije, ki se danes vse bolj izvaja v imenu racionalnih, tehničnih, objektivnih zakonov kapitalistične produkcije. Vstajniška gibanja po Sloveniji takšen status intelektualcev postavljajo na laž, saj sili levo intelektualno srenjo, da se ponovno prebudi in svoje znanje uporabi kot orodje emancipacije. Če je fašizem ponesrečena revolucija, je naloga vednosti in intelektualcev, da preprečijo pohod fašizma.

Ključne besede: protesti, družba znanja, vloga intelektualcev, produkcija.

*Klemen Ploštajner je dodiplomski študent sociologije na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani. Aktiven je v lokalnih gibanjih, med drugim je eden od soustvarjalcev spletnega mesta danesjenoudan.si. (plostajner.klemen@gmail.com)*

199–210 Andrej Kurnik

### Nova generacija vstaj – od Tunizije do Slovenije

Vstajo v Tuniziji, zasedbe trgov v Španiji, okupacijo Wall Streeta, globalno vstajo 15. oktobra 2011 in nedavne vstaje v Sloveniji lahko razumemo kot novo generacijo vstaj po izbruhu finančne krize. Vsem tem množičnim izrazom ogorčenja in iskanja resnične demokracije je skupno izražanje nepovratne krize neoliberalizma in

predstavniške politike. Na osnovi opisa temeljnih značilnosti vstaj od Tunizije do Slovenije lahko opredelimo temeljne teoretske in praktične dileme nastajajoče nove političnosti: razmerja med socialno in politično dimenzijo vstaj ter med heterogenostjo in oblikami političnega organiziranja, vprašanja, kako se uporabi proti financiaciji izraža v nastajajočih oblikah neposredne demokracije, kako v nastajajočih gibanjih naslavljajo problem manjšin in neposredne demokracije ter kakšna teoretična praksa se lahko zoperstavi redčenju diskurza vstaj in omogoči svobodno produkcijo vstajniških izjav.

Ključne besede: vstaje, zasedbe, socialno in politično, neposredna demokracija, finančni kapitalizem, neoliberalizem.

*Andrej Kurnik predava na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani. Je nosilec predmetov Politična filozofija, Genealogija državljanstva, Nova političnost in globalna družbena gibanja, Biopolitika, Politika migracij. Kot aktivist se ukvarja z razvojem metodologij aktivističnega raziskovanja. (andrej.kurnik@fdv.uni-lj.si)*

The group tries to create an inclusive, united and egalitarian society of enlightenment ideals. The author mixes personal activist history with a development of a lesbian movement from the first initiative in the alternative society of the 80s in Ljubljana to the situation today.

Keywords: alternative scene in the 80s, lesbian and gay movement, Magnus festival, lesbophobia, homophobia, society of enlightenment, democratization of society, homosexuality in the media, the Lezbična četrt festival.

*Nataša Sukič holds a Diploma and is a engineer in Electrotechnics. She is a writer, DJ and lesbian activist. (sukicnatas@mail.ljudmila.org)*

185–193 Franc Trček

### Reflection on »Gotof je!«

This article combines two texts, which were written at the time of the third Maribor uprising in 2012. The first explains to an imaginary foreigner, why Gotof je! happened. In doing so, I start from the concept of primary accumulation of capital, which is typical for most of the transitions in Eastern European countries, and the failure of reform of local government in Slovenia, the consequence of which is local sheriffs. The second text is trying – through the analysis of actual political events in the city and municipality – to answer the question of what kind of election we need in Maribor. Both texts are a real-time analysis of the theory in practice. I call such attempts »weak theory« because the practice course ahead. I see this as a big advantage of weak theory, not as a weakness, because it not generalises where it is not possible.

Keywords: weak theory, Maribor uprising, primary accumulation of capital, transition, reform of local self-government, Gotof je!

*Franc Trček is an active member of the Gotof si! movement. He is a resident of Maribor and analytical sociologist. He studies socio-spatial developmental challenges and in particular local and regional deve-*

*lopment, the sociology of architecture, cybersociology and Balkan studies. (franc.trcek@guest.arnes.si)*

194–197 Klemen Ploštajner

### Knowledge Must be Committed to Emancipation

The article considers the place of knowledge and the role of intellectuals in contemporary knowledge society in which knowledge is more and more subsumed under the logic of production and commodities. Subjects are supposed to know and their products (knowledge) are thus completely immersed in mechanisms of domination, which is practised more and more in the name of rational, technical, objective laws of capitalist production. The protest movement in Slovenia rejects the traditional status of intellectuals, forcing them to wake up and start using their knowledge as a tool of emancipation. If fascism represents a failure of revolution to achieve emancipation, then intellectuals have the task to prevent the march of fascism.

Keywords: protests, knowledge society, role of intellectuals, production.

*Klemen Ploštajner is an undergraduate student of Sociology in the Faculty of Social Science, University of Ljubljana. He is active in various local social movements. He is also one of the co-creators of danesje-novdan.si portal. (plostajner.klemen@gmail.com)*

199–210 Andrej Kurnik

### A New Generation of Uprisings – from Tunisia to Slovenia

The uprising in Tunisia, the occupation of public squares in Spain, the Occupy Wall Street movement, the global uprising on 15 October 2011 and the recent widespread demonstrations in Slovenia can be understood as the new generation of uprisings following the eruption of financial crisis. Those multitudinal expressions of indignation and quests for real democracy are expressions of the irreversible crisis of neoliberalism and represen-